

УДК 323+355.02:94(477) “1917/1921”

DOI: 10.33099/2707-1383-2020-35-1-101-112

Горелов В. І., кандидат історичних наук,
старший науковий співробітник
науково-дослідного центру воєнної
історії НУО України імені Івана
Черняхівського (м. Київ)
ORCID: 0000-0003-3958-6697

Клименко В. С., кандидат політичних
наук, доцент, доцент кафедри стратегії
національної безпеки та оборони НУО
України імені Івана Черняхівського
(м. Київ)
ORCID: 0000-0002-3276-6866

Козинець І. П., кандидат історичних
наук, старший науковий співробітник,
полковник, професор кафедри стратегії
національної безпеки та оборони НУО
України імені Івана Черняхівського
(м. Київ)
ORCID: 0000-0001-9214-3372

ВПЛИВ ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНИХ ЧИННИКІВ НА СТАНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ У РОКИ ВИЗВОЛЬНИХ ЗМАГАНЬ (1917–1921 рр.)

Дана стаття присвячена дослідженню періоду українських національно-визвольних змагань 1917–1921 рр. з метою визначення чинників, насамперед зовнішніх, які не підтримали українську державність. У системі Версальсько-Вашингтонських договорів українська нація не здобула визнання і Україна втратила територіальну цілісність і державну незалежність на користь більшовицької Росії і країн Антанти.

У статті проведено історичні аналогії і обґрунтовано висновок, що така політика свого часу привела до включення України у склад СРСР, переділу карти світу не лише у 20–30-ті роки, але й після Другої світової війни, і, відповідно, може привести до подібних наслідків у наш час.

Ключові слова: національно-визвольні змагання, Директорія, Гетьманат, УНР, ЗУНР, країни Антанти, Україна, інтервенція, сепаратний мир, більшовицька агресія, незалежність, територіальна цілісність.

Постановка проблеми. В умовах агресії і “гібридної війни” Росії проти України життєво необхідною для нашої держави є підтримка світового співтовариства та провідних світових держав. На створення проукраїнської коаліції спрямована зовнішньополітична діяльність України. Разом із цим очевидно, що підтримка України на міжнародній арені не лише зустрічає шалений спротив Російської Федерації, але і не повною мірою виправдовує наші власні очікування.

Аналіз досліджень і публікацій. Розв’язання вказаної проблеми вимагало звернення до праць діячів доби визвольних змагань (В. Винниченка [9], С. Петлюри [10], П. Скоропадського [4]), досліджень українських істориків зарубіжжя (І. Нагаєвського [2]) та незалежної України (Д. Веденєєва [5], О. Доценко [12], Л. Кривизюка [1], В. Шевчука [7], Ю. Павленка [3], Г. Папакіна [4], Ю. Храмова [3]). Відмічаючи глибину розкриття проблеми у вказаний історичний період (1917–1921 рр.), ми можемо зауважити, що її зв’язок із сучасністю досліджений недостатньо, в той час, коли питання міжнародної підтримки України набуває життєво важливої актуальності.

Тому **метою даної статті** є визначення та аналіз історичного досвіду українського державотворення, пошук історичних аналогій, які б сприяли розумінню сучасної ситуації та могли б бути використані при обґрунтуванні важливих зовнішньополітичних рішень.

Виклад основного матеріалу дослідження. Національно-визвольні

змагання в Україні 1917–1921 рр. посідають одне з найважливіших місць в її історії. Знесилені Першою світовою війною, Російська та Австро-Угорська імперії розвалились, виникли нові суверенні держави, серед яких і Україна. Визначною подією стало створення Центральної Ради як органу державного самоврядування. Незважаючи на цілу низку помилок, допущених соціалістичними лідерами Центральної ради, вона домоглась визнання прав українського народу на свою державу й українську культуру. Українські державники в складних міжнародних умовах протягом усього часу перебування при владі домагалися міжнародного визнання України, забезпечення сприятливих міжнародних умов, порозуміння з двома ворожими таборами в Європі – Антантою та Троїстим союзом.

Національно-визвольні сили України на початку 1917 р. прагнули зберегти федеративні зв’язки з Росією, але продовження імперіалістичної політики Тимчасовим урядом, тоталітарність більшовицької влади, заперечення нею права України на самостійність, військова агресія Ради Народних Комісарів на чолі з В. Леніним проти України змусили молоду державу шукати підтримку в західних країнах. Проте держави Антанти підтримували антибільшовицькі сили в боротьбі за відновлення єдиної і неділимої Росії. Отже, ні Схід, ні Захід не збиралися сприймати українців як окремих етнос, здатний формувати свою власну державу.

Боротьба України за свою само-

стійність та соборність викликала занепокоєння та негативне ставлення країн Антанти до всіх напрямків українського визвольного руху. Більш того, коли більшовицькі армії наступали на Київ, Україні запропонували створити 100-тисячну армію і активно виступити проти Німеччини та Австро-Угорщини. Виставити таку армію для Центральної Ради не було проблемою, адже на Східному фронті в російській армії проти Центральних держав (Австро-Угорщина, Німецька імперія, Османська імперія, Болгарське царство) воювало не менше 1,5 млн українців [1, с. 18]. Але це була б провокація, яка привела б до компрометації України, загострення відносин із австро-німецьким блоком із непередбачуваними наслідками. До того ж Радянська Росія на початку грудня 1917 р. вже підписала перемир'я з Німеччиною і почала переговори про сепаратний мир. Діючи в національних інтересах, Центральна Рада 21 листопада (4 грудня) 1917 р. ухвалила резолюцію про припинення війни й укладення загального миру з обома блоками воюючих держав [2, с. 98–99].

За таких умов Україна зуміла досягти міжнародного визнання, незважаючи на протидію країн Антанти, уклавши Брест-Литовський мирний договір із Центральними державами. Українське питання вийшло на міжнародну арену, стало об'єктом не тільки російської, але і німецької політики, а Україна стала суб'єктом міжнародних відносин.

Щоб не допустити підписання мирного договору Росії, України і Румунії

з Центральними державами, Антанта провела переговори в Яссах. Не запропонувавши Україні жодної реальної допомоги в умовах більшовицької інтервенції, Англія, Франція, США та Італія 18 січня 1918 р. висунули їй ультиматум: продовжувати війну, не підписувати сепаратного миру, не вступати у відносини з ворогами країн Згоди, формувати збройні сили лише під наглядом союзників, діяти спільно з Росією та Румунією проти австро-німецького блоку. Країни Антанти не засудили ні інтервенцію проти України, ні масовий терор і погроми червоних банд Муравйова. По суті, окупація України більшовиками відбулася за мовчазної згоди Антанти.

Негативно поставилась Антанта до проголошення 22 січня 1918 р. IV Універсалу, проголошення самостійної, ні від кого не залежної, вільної, суверенної Держави українського народу. Після підписання Брест-Литовського мирного договору були негайно відкликані її офіційні представники в Україні. Консули Англії, Франції та США в березні 1918 р. відбули з Києва й Одеси до Москви і на Дон. Антиукраїнська політика, пояснювана “Брестом”, проводилась країнами Антанти протягом усього періоду 1918–1921 рр.

Політика Центральної Ради викликала розчарування в усіх верствах населення України. Вона не зуміла створити адміністративний апарат, судову систему, армію, налагодити виробництво. Ліквідація приватної власності на землю, закон про соціалізацію дезорганізу-

вали сільське господарство. Народ був незадоволений німецькою окупацією, німці - неспроможністю Центральної Ради виконати свої зобов'язання щодо постачання продовольства у Німеччину та Австро-Угорщину. Сучасні дослідники української державності в 1917–1919 рр. Ю. Павленко та Ю. Храмов зробили висновок: “Приймаючи рішення про розміщення своїх військ в Україні, керівники держав німецької коаліції не уявляли собі, що їм доведеться мати справу з територією, на якій ліквідована система адміністративного управління... Такий жахливий стан з виконавчою та судовою владами, а насправді їх повна відсутність на величезній території від Дністра до Дону з озброєним населенням, що вже відчуло смак анархії та свавілля, ніхто в Центральних країнах передбачити не міг” [3, с. 83].

Побачивши безпорадність Центральної Ради, німецька військова адміністрація вирішила встановити в Україні новий політичний режим у формі диктатури, який сприяв би реалізації її інтересів: забезпечити прихід до влади П. Скоропадського. Гетьман Павло Скоропадський за кілька місяців зумів створити адміністративний апарат, збройні сили, було відбудовано транспортні магістралі, налагоджено нормальний залізничний рух, грошовий обіг, вжито заходів до зміцнення фінансової системи, прийнято бюджет. Впроваджувалися заходи щодо нормалізації становища на селі, було підготовлено проєкт аграрної реформи, що передбачав примусовий викуп державою

великих земельних володінь і розподіл їх між селянами. Відчутних наслідків досяг Гетьманат у культурно-освітній сфері. У своїх “Споминах” П. Скоропадський відмічав “... що коли б не було мого виступу, німці, кілька тижнів пізніше, завели б на Україні звичайне генерал-губернаторство. Воно було б оперте на загальних основах окупації і нічого спільного з українством, розуміється, не мало б. ... Від часів Гетьманства 1918 року державність українська стала фактом, з яким світ вже рахувався” [4, с. 112].

У часи гетьманату П. Скоропадського значними були успіхи України в зовнішній політиці: встановлено дипломатичні відносини з 12 країнами, консульські установи діяли в 22 країнах та окремих регіонах. Першочергове значення надавалось українсько-німецьким відносинам. 12 червня 1918 р. підписано попередній договір із РРФСР, у якому Радянська Росія визнавала незалежність Української Держави. До складу України включено майже всі українські етнічні землі, Крим став автономною частиною гетьманської держави. Слід зауважити, що успіхи гетьманської дипломатії були закладені Центральною Радою, яка започаткувала українську дипломатичну службу [5, 6, с. 30–33].

Однак офіційні Париж, Лондон і навіть Вашингтон уперто відмовлялися визнати незалежну українську державу. Посол Фінляндії в Україні Г. Гуммерус констатував: “Вони навіть чути не хочуть про незалежність України, а бажають відродження єдиної Росії на

федеративних засадах”. Представник Франції однозначно заявив, що Україна є лише південно-західною частиною Росії, гетьманський уряд має бути усунений, а на його місце обраний новий – “єдиної і неподільної Росії”. Союзні держави робили все можливе, щоб втягнути Україну у військовий конфлікт, на боці Добровольчої армії разом із Доном і Кубанню спільно виступити проти більшовиків. Інтереси Антанти, російських монархістів, буржуазних демократів, соціалістів і більшовиків в українському питанні співпадали [2, с. 151–160].

Повалення гетьманського режиму і встановлення влади Директорії не зупинило громадянської війни. Радянська Росія розпочала новий наступ на Україну, а вже 5 лютого 1919 р. частини Червоної армії ввійшли до Києва. Реальної допомоги від Антанти, незважаючи на обіцянки, Директорія не отримала. Її сили танули. Почалися реорганізації уряду, що аж ніяк не змінили ситуацію. Воєнні поразки й дипломатичні невдачі привели до роздроблення національно-визвольного руху.

Соціалістичні лідери Директорії, які, за словами І. Нагаєвського, “поставили свої партійні програми вище добра нації та її держави”, не зуміли використати рідкісний історичний момент, коли внаслідок розвалу Австро-Угорської монархії Галичина, Буковина й частково Закарпаття проголосили свою самостійність і бажання возз’єднатися з Наддніпрянською Україною [2, с. 173]. 22 січня 1919 р. проголошено Акт Злу-

ки УНР та Західноукраїнської Народної Республіки. Але до справжнього об’єднання справа так і не дійшла. Через кілька днів Директорія під тиском російських більшовицьких військ, які наступали, залишила Київ. Західні українці не дочекались будь-якої допомоги Наддніпрянщини, їм довелось власними силами вести боротьбу з польськими агресорами. Відновивши свою державність і отримавши значну допомогу від країн Антанти, Польща не визнала незалежності ЗУНР і прагнула повернути західноукраїнські землі під свою владу.

Значну допомогу в здійсненні польських задумів надала Антанта, яка вирішила за рахунок роздачі західноукраїнських земель новоствореним державам – Польщі, Чехословаччині, Румунії – створити “санітарний кордон” проти більшовицького режиму. Спроби української делегації на Паризькій мирній конференції (18.01.1919–21.01.1920) добитися включення всієї території України до “санітарного кордону” не знайшли підтримки. Українська делегація не зустріла розуміння в Парижі. Вона не була визнана і допущена на конференцію [7, с. 288–289]. Знову інтереси українців приносились у жертву “великої політики”. Антанта і Росія спільно ділили сфери впливу в Східній Європі. Англія, Франція, США наполегливо шукали миру з радянською Росією. Антанта готова була укласти союзи з ким завгодно, навіть із більшовиками, однак не з Україною. Разом з тим, слід відзначити, що не всі українські дипломати виявилися на висоті поставлених перед ними

завдань. Володимир Винниченко так характеризував українську дипломатичну службу того періоду (1919 р.): “Крадіж грошей, розпуста, деморалізація, якась вакханалія моральної гіготи ... ставало нормальним станом “представництва” отамансько-українського уряду за кордоном” [9, с. 425–426].

Плани Антанти зірвала тактика більшовиків на випередження. Червона армія під гаслами світової революції здійснила швидкий наступ в Україну, Білорусію і протягом місяця вийшла на західні кордони колишньої царської Росії. У відповідь великі держави надали допомогу не Україні, а прийняли рішення посилити присутність польських, румунських і чеських військ у Галичині, Трансильванії, Буковині, Закарпатті.

Незважаючи на постійний брак зброї, боєприпасів і амуніції, Українська галицька армія (УГА) в січні – травні 1919 р. поступово витісняла польську армію з Галичини. Однак успішний наступ української армії був зупинений за вимогою Паризької мирної конференції. Місія, надіслана до Львова, запропонувала укласти перемир'я і провести демаркаційну лінію, на підставі якої 40 відсотків Східної Галичини (Львів і Дрогобицький нафтовий басейн) відходили до Польщі. Уряд ЗУНР цієї пропозиції не прийняв, воєнні дії відновились. Тоді на український фронт у Галичину і Волинь була перекинута сформована у Франції 60-тисячна армія генерала Юзефа Галлера, це кардинально змінило співвідношення військових сил. Становище ЗУНР ускладнилось і втру-

чанням в її внутрішні справи Румунії [1, с. 89]. Як свідчить Є. Яворівський, “...тож Армія (УГА – авт.), не маючи належного матеріально-технічного забезпечення і уражена тифом, не була боєздатною у тій мірі, якої вимагали від неї військові обставини, а трималася виключно на патріотизмі.” [8, с. 87].

У травні 1919 р. розпочався знаменитий “похід на Москву” білогвардійської Добровольчої армії генерала А. Денікіна. Протягом червня – липня білі захопили Донбас, Таврію й Подніпров'я. Несприятливі зовнішні обставини поглибили внутрішній конфлікт Директорії. Воювати на два фронти не було можливості. Отже, треба було вирішувати, з ким укласти союз – з Антантою чи Радянською Росією. В. Винниченко схилився до миру з більшовиками, С. Петлюра вважав, що потрібно домовитись із Францією й Англією і разом із ними боротися проти більшовиків [10, с. 222–223]. Різними були й устремління українців у Галичині й Наддніпрянській Україні. Галичани вважали поляків найнебезпечнішими соціальними і національними ворогами, наддніпрянці головним ворогом вважали Москву.

У червні 1919 р. Вища Рада Антанти, побоюючись наступу більшовицьких військ за Збруч, погодилась на тимчасову окупацію польськими військами Східної Галичини. Упродовж 1920–1923 рр. уряд ЗУНР і президент Є. Петрушевич постійно ставили перед Лігою Націй, Вищою Радою і Радою Послів держав Антанти питання про ліквідацію польського окупаційного

режиму на території республіки і відновлення незалежності ЗУНР. Однак лідери Антанти не захотіли справедливо розв'язати цю проблему. 15 березня 1923 р. уряд ЗУНР в еміграції припинив своє існування.

У критичний момент, коли під загрозою було саме існування української державності й навіть українського народу, політичні й військові сили УНР і ЗУНР змушені були маневрувати, використовувати суперечності між великими країнами, демонструвати свою прихильність то до однієї, то до іншої впливової держави. У свою чергу Антанта, Денікін, Польща і більшовицька Росія прагнули використати Україну у власних інтересах, але жодна з них не визнавала Української держави.

Коли уряд радянської України уклав воєнно-політичний союз із більшовицькою Росією (1 червня 1919 р.), С. Петлюра зробив спробу об'єднати армії та повстанські загони під владою Директорії й отримати прихильність Антанти, поставивши на карту Східну Галичину. Загравуючи з Антантою, він кілька разів направляв на мирну конференцію в Париж меморандуми про необхідність визнання незалежності України, яка активно сприятиме походу Добровольчої армії на Москву. Але Антанта, вірячи в силу армій Колчака і Денікіна, ігнорувала ці звернення. Не було згоди і між урядами УНР та ЗУНР, які багато в чому переслідували різні цілі [10, с. 226].

Під ударами білих, більшовиків, поляків і вороже налаштованих румунів Українська армія опинилась у “чотири-

кутнику смерті”, що невпинно звужувався. До того ж виснажену, голодну, позбавлену постачання і притулку армію вразила епідемія тифу.

У такий справді трагічний момент для України С. Петлюра почав переговори з Польщею. 22 квітня 1920 р. було підписано так званий Варшавський договір, який передбачав визнання польським урядом незалежності Української Народної Республіки на чолі з Головним отаманом С. Петлюрою як верховної влади в державі, зобов'язання Польщі не укладати міжнародних угод, спрямованих проти України, гарантування національно-культурних прав українського народу в Польщі і польського в Україні. За визнання української державності і допомогу у війні з більшовиками С. Петлюра змушений погодитись на входження західноукраїнських земель до складу Польщі.

Польсько-український наступ на більшовиків увінчався успіхом, і вже 7 травня 1920 р. українські й польські війська оволоділи Києвом. Однак більшовики перекинули значні сили в Україну. Червона армія під гаслами “Вперед, на Варшаву і Берлін!” навальним наступом викликала неабияку тривогу країн Антанти. Розгром Польщі в дійсності означав би крах усієї Версальської системи. У курортному бельгійському містечку Спа негайно зібрались на міжнародну конференцію лідери Великобританії, Франції, Італії, Японії, Португалії і Бельгії. Був розроблений план політичної допомоги Польщі. Британський міністр закордонних справ лорд

Керзон звернувся з нотою до Кремля, пропонуючи підписати перемир'я і встановити кордон до Західного Бугу і на схід від р. Сян. Так була визначена лінія західного кордону України на міжвоєнний період, яка увійшла в історію як “лінія Керзона” [11, с. 175].

Визвольні змагання українського народу в 1917–1921 рр. зазнали поразки. Втрата української державності зумовлена, насамперед, внутрішніми проблемами, недостатнім рівнем національної свідомості, помилковою і непослідовною соціально-економічною політикою українських керівників-соціалістів, конфронтацією політичних сил між собою, особистим протистоянням лідерів, однак вирішальними чинниками поразки стали зовнішні. Усі народи Східної Європи – поляки, чехи, серби, румуни, естонці, латиші, литовці – добилися державності, і тільки українцям не вдалося зберегти свою незалежність. Великі держави Європи і США проводили політику невизнання незалежної України, підтримували всі антиукраїнські сили. У новому порядку в Європі українська нація не здобула визнання і була “четвертована” на користь Росії і країн Антанти. Західні землі було дозволено захопити Польщі, Чехословаччині й Румунії, а Росія за допомогою Антанти повернула собі основні території колишньої царської імперії [12, с. 257–258].

Найбільший урок, який керівники держав виносять із історії, є ігнорування її уроків. Перед проголошенням Незалежності 24 серпня 1991 року у сто-

лиці тоді ще Української РСР побували прем'єр-міністр Великої Британії Маргарет Тетчер, канцлер Німеччини Гельмут Коль та президент США Джордж Буш-старший. Тетчер і Буш виступили з категоричними політичними промовами, в яких закликали українців отямитися і підписати новий Союзний договір, який запропонував перший і останній президент СРСР М. Горбачов. “Залізна леді”, виступаючи у Верховній Раді 10 червня 1990 року, на питання, чи бачить вона можливим відкриття посольства України в Лондоні, порівняла Україну з Каліфорнією, що є невід'ємною частиною США: “We have no diplomatic relations with California”. “Ми не маємо дипломатичних відносин з Каліфорнією” (переклад) [13]. Аналогічний зміст мала промова американського лідера в Києві 1 серпня 1991 року. Навіть після проголошення незалежності України лідери багатьох провідних держав, зокрема США, Франції, Іспанії, підтримували М. Горбачова в намаганні зберегти СРСР. Незважаючи на те, що вже 24 серпня після проголошення Акта незалежності, в Україну прибув голова Генеральної Асамблеї ООН Гідо де Марко, довгі 99 днів Україну не визнавала жодна країна світу. Мабуть, єдиною державою на Заході, яка чи не відразу чітко визначилася, що визнає українську державу, була Канада [14].

Аналогічна позиція західних політиків мала місце і в більш пізні часи. Колишній держсекретар США Генрі Кіссінджер у 2008 році виступив проти прийняття України в НАТО та за те, щоб

Україна залишалась у сфері, “яку росіяни вважають простором власної самосвідомості” [15]. Після початку відкритої агресії Росії проти України він критикував санкції щодо Росії, виправдовуючи окупацію Криму [16]. Сьогоднішня позиція західних країн, які підтримують російські проєкти на кшталт “Північного потоку”, одночасно впроваджуючи санкції проти країни-агресора – це теж продовження такої політики.

Висновок. Роки незалежності Української держави засвідчили, що провідні західні держави не завжди розуміють геополітичне значення України, не реагують на агресивні заяви, наміри та дії деяких її сусідів, забули обіцянки гарантувати територіальну недоторканність і цілісність держави за відмову від вельтенського ядерного потенціалу. Отже, не буде зайвим нагадати, що подібна політика свого часу привела до включення України у склад СРСР, переділу карти світу не лише у 20–30-ті роки ХХ сто-

ліття, але й після Другої світової війни та створила багато проблем для інтеграційних процесів в оновленій Європі.

Поразка в боротьбі за незалежність України у 1917–1921 рр., створення власної національної держави у 1991 р. дає можливість здобути кілька історичних уроків [7, с. 291]. Головний із них полягає в необхідності об’єднання всіх національно-патріотичних сил. Досягнення єдності дій цих сил можливе лише за умови пошуку компромісів, взаємних поступок. Досягнення незалежності неможливе без глибоких соціально-економічних реформ, які відкривають перспективу корінного покращення життя основної маси населення. Існування самостійної України можливе лише за широкої міжнародної підтримки, передусім основних, найрозвинутіших країн. А це, в свою чергу, вимагає від України самостійної зовнішньої політики, що відповідає б цивілізаційним нормам сучасного світу.

Список використаних джерел і літератури

1. Кривизюк Л. П. Збройні сили України 1917–1920 рр.: вишкіл і виховання: Монографія. – Львів: ВІ НУ “ЛП”, 2006. – 253 с.
2. Нагаєвський І. Історія Української держави двадцятого століття. – К.: Укр. письменник, 1993. – 412 с.
3. Павленко Ю. В., Храмов Ю. О. Українська державність у 1917–1919 рр. (історико-генетичний аналіз). – К.: Манускрипт, 1995. – 262 с.
4. Скоропадський П. Спомини / Передмова Г. В. Папакіна. – К.: Україна, 1992. – 112 с.
5. Веденєєв Д. Слово правди про Україну: Міжнародна інформаційна діяльність Української держави 1917 – 1923 рр. / Д. Будков, Д. Веденєєв. – К.: Вид-во “К. І. С.”, 2004. – 204 с.
6. Матвієнко В., Головченко В. Історія української дипломатії ХХ століття у постатях. – К.: ВПЦ “Київський університет”, 2001. – 346 с.

7. Шевчук В. П., Тараненко М. Г. Історія української державності. – К.: Либідь, 1999. – 480 с.
8. Яворівський Є. Вождь 100 000-ї Армії / Є. Яворівський. – Вінніпег, 1958. – 136 с.
9. Винниченко В. Відродження нації: У 3 т. Т. 3. – Київ–Відень, 1920. – 542 с.
10. Петлюра С. Статті / Упоряд. та автор передм. О. Климчук. – К.: Дніпро, 1993. – 341 с.
11. Ганжа О. І Керзона лінія // Енциклопедія історії України : У 10 т. Т. 4. / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін.; Інститут історії України НАН України. – К.: Наукова думка, 2007. – 528 с.
12. Доценко О. Держави Антанти й українські визвольні змагання 1917–1921 рр. // Нове державницьке воскресіння України. До 90-річчя проголошення УНР. – К.: КиМУ, 2008. – С. 245–258.
13. [Електронний ресурс]: – Режим доступу: <https://tsn.ua/politika/za-rik-do-rozvalu-srsr-tetcher-obrazila-ukrayinu-porivnyavshi-yiyi-z-kaliforniyeyu-289833.html>
14. Таємниці нашої незалежності. [Електронний ресурс]: – Режим доступу: <https://expres.online/archive/main/2018/08/24/306109-tayemnyci-nashoyi-nezalezhnosti>
15. “Патріарх” американської політики пропонує залишити Україну на одвірках НАТО (інтерв'ю The International Herald Tribune). [Електронний ресурс]: – Режим доступу: <https://www.radiosvoboda.org/a/1181321.html>
16. Кіссінджер: засудження приєднання Криму – фатальна помилка Заходу (інтерв'ю німецькому журналу Der Spiegel). [Електронний ресурс]: – Режим доступу: <https://www.euro-integration.com.ua/news/2014/11/11/7027669/>

References

1. Krivizuk L. (2006) Zbroini sili Ykraini 1917-1920 rr.: vishkil i vihovannya: monografiya. Lviv: VI NY “LP” [in Ukrainian].
2. Nagaevskiy I. (1993). Istoriya Ykrayinskoyi derjavi dvadcyatogo stolittya. Kyiv: Ykr. pismennik [in Ukrainian].
3. Pavlenko U. & Hramov U. (1995). Ykrayinska derjavnist y 1917-1919 r.r. (istoriko-genetichniyi analiz). Kyiv: Manyskript [in Ukrainian].
4. Skoropadskij P. (1992) Spomini Kyiv: Ukraina [in Ukrainian].
5. Vedeneev D., Bydkov D. (2004). Slovo pravdi pro Ykrainy: Mijnarodna informacijna diyalnist Ykrainskoi derjavi 1917-1923 rr. Kyiv: “K. I. S.” [in Ukrainian]
6. Matvienko V., Golovchenko V. (2001). Istoriya ukrainskoi diplomanii XX stolittya y postatyah. Kyiv: VPC “Keivskij universitet” [in Ukrainian].
7. Shevchyk V., Taranenko M. (1999) Istoriya ukrainskoi dergavnosti Kyiv: Libid [in Ukrainian].
8. Yavorivski E. (1958). Vojd 100 000-noi Armii. Vinnipeg
9. Vinnichenko V. (1920) Vidrodjennya nacyi (Vol. 3). Kyiv – Viden.
10. Klimchyk O. (Comps.) (1993). Petlura S. List do general-horynjogo Mikoli Ydovichenka (Petlura S. Statti). Kyiv: Dnipro [in Ukrainian].
11. Ganja O. (2007) Kerzona liniya. Enciklopediya istorii Ykraini, Vol. 4, p. 175. Kyiv: Naykova dymka [in Ukrainian]

12. Docenko O. (2008). Derjavi Antanti i ykrayinski vizvolni zmagannya 1917-1921 rr. Nove derjavnicke voskresinnya Ykrayini. Do 90-richchya progoloshennya YNR, p.p. 245-258. Kyiv: KiMY [in Ukrainian].

13. Za rik do rozvalu SRSR Tetcher obrazila Ukrayinu, porivnyavshi yiyi z Kaliforniyeyu. Retrieved from <https://tsn.ua/politika/za-rik-do-rozvalu-srsr-tetcher-obrazil-a-ukrayinu-porivnyavshi-yiyi-z-kaliforniyeyu-289833.html>

14. Tayemnyci nashoyi nezalezhnosti. Retrieved from <https://expres.online/archive/main/2018/08/24/306109-tayemnyci-nashoyi-nezalezhnosti>

15. “Patriarh” amerikanskoyi politiki proponye zalishiti Ukrayiny na zadvirkah NATO (intervu “The International Herald Tribune”). Retrieved from <https://www.radiosvoboda.org/a/1181321.html>

16. Kissindjer: zasydjennya priednannya Krymy – fatalna pomilka Zahody (intervu jrnaly “Der Spiegel”). Retrieved from <https://www.euointegration.com.ua/news/2014/11/11/7027669/>

***Gorelov, V. I.**, Candidate of Historical Sciences. Senior Research Fellow of the Research Center Military History of Ivan Cherniakhovsky National Defense University of Ukraine (Kyiv)*

***Klymenko, V. S.**, Candidate of Political Sciences. Docent, Docent of Academic department of strategy of national safety and defensive of NDU of Ukraine (Kyiv)*

***Kozinets, I. P.**, Candidate of Historical Sciences, Senior Research Fellow, Colonel, Professor of Academic department of strategy of national safety and defensive of NDU of Ukraine (Kyiv)*

INFLUENCE OF FOREIGN POLICY FACTORS ON THE ESTABLISHMENT OF UKRAINIAN STATEHOOD IN THE YEARS OF THE UKRAINIAN WAR OF INDEPENDENCE (1917 – 1921)

This article is devoted to the study of the period of Ukrainian national liberation struggles of 1917-1921, to determine the factors, first and foremost, that led to the loss of Ukrainian statehood. An analysis of the events of this period shows the major powers of Europe and the USA pursued a policy of non-recognition of the independent Ukraine, supported all anti-Ukrainian forces. Thus, without offering any real assistance to the Ukrainian People's Republic, the Entente countries have neither condemned the inter-

vention and the mass terror against Ukraine. In fact, the further occupation of Ukraine by the Bolsheviks took place with the tacit consent of the Entente. Similarly, the fate of the Western Ukrainian state, which by decision of the leading Entente countries was divided between the Eastern European countries.

In a new order in Europe, Ukraine hadn't gained recognition and lost territorial integrity for the benefit of Russia and the Entente countries. With the Entente's support, Russia reclaimed the main territories of the former empire. In most of Ukraine, a totalitarian regime was established, and for many years the democratic states did not notice the Famine, repressions, deportation of Ukrainians, the suppression of the resistance movements and the economical exhaustion of Ukraine.

The current period of the independence of Ukraine has shown that the leading Western states do not always understand the geopolitical significance of Ukraine, do not respond to the aggressive statements, intentions and actions of some of its neighbors, have forgotten their promises to guarantee the territorial integrity and integrity of the state for the waiver of the giant nuclear power. Through historical analogies, the authors substantiate the conclusion that such policy at one time led to the admission of Ukraine into the USSR, the redistribution of the world map not only in the 20-30s, but also after the Second World War, and accordingly may lead to the similar consequences in our time.

Keywords: *national liberation struggles, the Entente countries, an intervention, a separate peace, the Bolshevik aggression, an independence, a territorial integrity.*